

IK DENK DAT
IK M'N RECHT
OM 'N ANDERE
DOKTER TE KIEZEN
GA INROEPEN
...

DR.
BIBBER

LECTUR

tzitemZo als je patient bent
jouw recht uitgelegd

tzitemZo als je patiënt bent

jouw recht uitgelegd

Iedereen heeft recht op gezondheidszorg. Voor minderjarigen staat dit recht o.a. beschreven in het Kinderrechtenverdrag. Je kan trouwens ook in aanraking komen met de gezondheidszorg als je niet ziek bent, denk bijvoorbeeld maar aan de medische onderzoeken op school waar leerlingen mee te maken krijgen.

In België is er sinds 2002 een 'Wet betreffende de rechten van de patiënt' die de rechten die jij als patiënt hebt bij al je contacten met gezondheidszorg-beoefenaars (bv. dokters, verpleegsters, tandartsen, psychologen...) op een rijtje zet.

1	ALGEMEEN PRINCIP	3
2	WELKE PATIËNTENRECHTEN?	3
3	BEROEPSGEHEIM	6
4	MEDISCHE KOSTEN	6

* Voor de leesbaarheid zullen we het in deze folder over 'dokters' hebben maar andere gezondheidszorgbeoefenaars zoals kinesisten, orthodontisten, apothekers, diëtisten, logopedisten, klinisch psychologen...moeten dus ook met je rechten als patiënt rekening houden.

1 ALGEMEEN PRINCIPE

Als minderjarige ben je in principe **handelingsonbekwaam** en sta je onder het **gezag** van je ouders of voogd. Dat wil zeggen dat je ouders in principe alle belangrijke beslissingen nemen over je gezondheid, je opvoeding, je opleiding,...

De laatste jaren wordt echter meer en meer aangenomen dat het ouderlijk gezag vermindert naargelang de minderjarige kinderen ouder en bekwaamer worden. Hoe bekwaamer je dus wordt, hoe meer beslissingen je zelf kan nemen.

‘Bekwaam zijn’ betekent dat je weet wat goed voor je is én dat je beseft wat de gevolgen zijn van bepaalde keuzes.

In de **Wet patiëntenrechten** staat dat de ouders, langdurige pleegouders (of voogd) de rechten van een minderjarige patiënt uitoefenen. Maar dat de minderjarige ook zelf betrokken moet worden bij de uitoefening van zijn rechten, rekeninghoudend met zijn leeftijd en maturiteit. Een bekwame, minderjarige patiënt kan zijn patiëntenrechten zelfs alleen uitoefenen. In de Wet patiëntenrechten staat niet vermeld vanaf welke leeftijd een minderjarige bekwaam is. Het is de dokter, psycholoog... die zal beslissen of de minderjarige bekwaam is om zijn rechten zelf uit te oefenen en om bv. informatie te krijgen over zijn gezondheid, of om met een bepaalde behandeling of ingreep in te stemmen of ze te weigeren,....

2 OVER WELKE PATIËNTENRECHTEN GAAT HET?

• Het recht op kwaliteitsvolle gezondheidszorg

Als patiënt heb je recht op een goede, zorgvuldige en kwaliteitsvolle dienstverlening. Je moet hierbij kunnen rekenen op een behandeling die gebruik maakt van de recente, beschikbare medische kennis en technologie.

Dit recht kan wel beperkt worden door de soms hoge kosten die gepaard gaan met een behandeling waardoor de patiënt er, zelfs na tussenkomst van de mutualiteit, niet voor kan betalen. (Zie ook verder 'Medische kosten.')

• **Vrije keuze van gezondheidszorgbeoefenaar**

Wanneer je medische zorgen nodig hebt, mag je, wanneer je bekwaam bent, zelf kiezen bij welke dokter, kinesist, diëtist, ... je hiervoor gaat. Alleen bij een gedwongen opname door een rechter, of wanneer er in de praktijk maar één dokter beschikbaar is op een bepaald moment, heb je als patiënt geen keuze. Wanneer je bijvoorbeeld na een verkeersongeval naar de spoedafdeling van een ziekenhuis gebracht wordt, zal je daar onderzocht worden door de dokter van wacht.

• **Recht op informatie**

• **Recht om niet te weten**

Je kan ook vragen om bepaalde informatie niet te weten. Als je zwanger bent, kan je bijvoorbeeld aan de gynaecoloog vragen om je het geslacht van je baby niet te vertellen.

Deze vraag moet dan genoteerd worden in je dossier.

• **Therapeutische exceptie**

In sommige situaties zal de dokter (tijdelijk) informatie achterhouden als hij van mening is dat deze informatie nadelig is voor jou. Hij kan dit enkel doen als hij hierover overleg heeft gepleegd met een collega en hij moet zijn beslissing in je dossier noteren. Wanneer je bijvoorbeeld net met je eindexamens bezig bent en de dokter een ernstige ziekte vaststelt, kan hij eventueel beslissen om je hierover pas in te lichten na de examens omdat hij vreest dat je anders niet meer in staat zou zijn om examens af te leggen.

• **Recht op toestemming**

In principe kan er geen enkele medische handeling gebeuren zonder dat de patiënt hiervoor zijn toestemming geeft. Deze toestemming is uitdrukkelijk als je "ja" antwoord op de vraag

om een bepaalde handeling uit te voeren, of stilzwijgend als je niet protesteert tegen een behandeling.

Het recht om toe te stemmen, houdt ook in dat een **bekwame** patiënt, een behandeling of ingreep mag **weigeren**. Zelfs wanneer deze levensnoodzakelijk is.

Uitzonderlijk kan je geen toestemming geven, bijvoorbeeld als je in coma ligt, en zal de dokter toch de nodige handelingen stellen in het belang van je gezondheid.

Zoals eerder beschreven zijn het de (pleeg)ouders of voogd die moeten beslissen en toestemmen in de behandeling van hun (onbekwame) **minderjarige** kinderen. Wanneer zij echter beslissingen nemen die de gezondheid van hun kinderen zouden benadelen, kan een rechter (ook de dokter zelf in crisissituaties) uitzonderlijk een andere beslissing nemen in hun plaats. Wanneer de dokter oordeelt dat de minderjarige patiënt **bekwaam** is, zal deze meestal zelf beslissingen mogen nemen en dus kunnen toestemmen met een behandeling of deze kunnen weigeren. Hoe ouder je bent, hoe meer je zelf zal kunnen beslissen. Maar daarnaast houdt men vaak ook rekening met de aard en het risico van de behandeling of ingreep. Bij minder ingrijpende behandelingen zoals vaccinaties, het voorschrijven van voorbehoedsmiddelen (anticonceptie), het verzorgen of hechten van kleine wonden, ... wordt vaak geoordeeld dat je zelf kan beslissen. Bij zwaardere ingrepen als een operatie met algemene verdoving zal meestal ook de toestemming van je ouders gevraagd worden. Volgens de wet moeten je ouders ten slotte ook mee instemmen om esthetische behandelingen of euthanasie te kunnen ondergaan.

Bijvoorbeeld: een meisje van 16 jaar kan bijvoorbeeld zelfstandig beslissen tot abortus. Vanuit medisch oogpunt is een abortus immers een lichte medische ingreep waarvoor je als minderjarige zelf toestemming kan geven. Je ouders worden hier bovendien niet van op de hoogte gebracht als je dit niet wilt.

Bijvoorbeeld: een meisje van 14 jaar kan aan de dokter vragen om anticonceptie. De dokter is gebonden door zijn beroepsgeheim. Je ouders worden hiervan niet op de hoogte gebracht.

• **Recht op inzage in het dossier**

Als patiënt heb je recht op een dossier dat zorgvuldig wordt bijgehouden en veilig bewaard wordt. Iedereen heeft bovendien het recht om zijn eigen dossier in te kijken. Je moet dit wel eerst aanvragen en de dokter heeft dan 15 dagen de tijd om je dossier voor te bereiden.

Informatie over anderen dan jezelf, en de motivering voor een eventuele therapeutische exceptie mogen niet ingezien worden. Wanneer je minderjarig bent, wordt het recht op inzage in je dossier uitgeoefend door je (pleeg)ouders of voogd tenzij jij als bekwaam beschouwd wordt. Als je dat wil, kan je dan ook een afschrift (= kopie) van je dossier vragen.

• **Recht om klacht in te dienen**

Als je vindt dat je rechten als patiënt geschonden zijn dan kan je hierover klacht indienen. Gaat het over een behandeling in een ziekenhuis, dan moet je met je klacht naar de ombudsdienst van het ziekenhuis stappen. Gaat het over een klacht tegenover een individuele dokter of een andere gezondheidszorgbeoefenaar, of ben je niet tevreden met hoe de ombudsdienst van het ziekenhuis je klacht behandelt, dan kan je bij de Federale Ombudsdienst “Rechten van de patiënt” terecht

• **Recht op ondersteuning van een vertrouwenspersoon**

Je kan bij je contacten met gezondheidszorgbeoefenaars steeds laten ondersteunen door een vertrouwenspersoon, bv. wanneer je zenuwachtig bent om bepaalde informatie te krijgen, als je je dossier wilt inkijken, als je klacht gaat indienen...De vertrouwenspersoon mag om het even wie zijn, dus ook een minderjarige, maar heeft natuurlijk wel het beste met je voor.

3 BEROEPSGEHEIM

Dokters, psychologen, kinesisten... (maar bv. ook advocaten en hulpverleners), ... zijn gebonden door het beroepsgeheim. In principe moet een dokter daarom alles wat hij weet over een patiënt geheim houden. Wanneer je dus aan de dokter vraagt om geen info aan je ouders of aan anderen door te geven, mag deze dat niet doen. Het beroepsgeheim geldt immers ook t.a.v. je ouders.

Alleen als je **onbekwaam** bent, mag de dokter je (pleeg)ouders of voogd wel informeren over belangrijke zaken die over je gezondheid gaan. (Pleeg)ouders of voogd hebben namelijk het gezag over hun minderjarige kinderen of pupillen en moeten daarom alle belangrijke zaken weten die nodig zijn om hun kinderen op te voeden en om goede beslissingen te kunnen nemen, bv. over hun gezondheidszorg.

4 MEDISCHE KOSTEN

In principe is iedereen verzekerd voor gezondheidskosten. Dat wil zeggen dat het **ziekenfonds of de mutualiteit** waar jij bij aangesloten bent, een deel van de kosten terugbetaalt voor de dokter, het ziekenhuis of andere gezondheidszorgen. Zolang je studeert en je recht hebt op het Groeipakket, ben je voor de terugbetaling van medische kosten verzekerd via je ouders.

Afgelopen jaren wordt steeds vaker gebruik gemaakt van de **derdebetalersregeling**. Dit betekent dat je enkel het deel dat de mutualiteit niet terugbetaalt (= het remgeld) aan de dokter moet betalen. Het deel waarvoor het ziekenfonds tussenkomt, regelt de dokter dan rechtstreeks met het ziekenfonds.

Wanneer je minderjarig bent, moeten je ouders trouwens steeds betalen voor de noodzakelijke gezondheidskosten die niet gedekt worden door de mutualiteit maar dan moet je natuurlijk bereid zijn om hen over je doktersbezoek of gezondheidszorg te vertellen.

Merk op: je kan voor gezondheidszorg waarvoor je niet kan betalen eventueel ook aankloppen bij het CLB, of bij een wijkgezondheidscentrum in je buurt.

Meer info

Wil je nog meer informatie over patiëntenrechten dan kan je o.a. terecht op de website van het Vlaams Patiëntenplatform vzw
www.vlaamspatiëntenplatform.be

Nog vragen?

Wanneer je problemen hebt, probeer je hier best eerst met iemand over te praten. Vrienden, familieleden, mensen die je vertrouwt of een dienst als tZitemzo kunnen je helpen om alles voor jezelf op een rijtje te zetten.

De “tZitemzo...”-reeks bestaat uit meerdere folders over verschillende thema's die belangrijk voor je kunnen zijn. Je leest meer uitleg over bijvoorbeeld 'het beroepsgeheim', en over je rechten in de jeugdhulp in één van deze folders. Ook de folders *'als ouders uit elkaar gaan'* en *'als je slachtoffer bent van een misdrijf'*, ... maken deel uit van deze reeks.

Alle folders uit de “tZitemzo”-reeks kunnen besteld worden bij tZitemzo of in PDF gedownload worden via de website www.tzitemzo.be.

Je kan tZitemzo bereiken via:

09 233 65 65
info@tzitemzo.be
www.tzitemzo.be

Uitgave 2025